

Name:-- Prof. Nuzhat Sultana M.B
Home Science (20 20-21)

Subject:

Sr N o	Title of research Paper	National/Int ernational	Impa ct factor	Name of the Journal	Year of public ation	Citatio n Index	Institutional Affiliation
1	Challenges of online education for teachers and Students	Internationa l	7.25	Journal of Multidiscp linary Science	Sept 2021		
2	Human health & diet during covid-19 period	Internationa l	3.266	Apporv Knowledg e internation al journalof multidisci plinary research	June 2021		

Nuzhat

Prof. Nuzhat Sultana M.B
prof & HOD in HomeSci.

Dr. Nuzhat Sultana

Adarsh Shikshan Sanstha And Navagan Shikshan Sanstha Beed

**SOW. KESHARBAI (KAKU) SONAJIRAO
KSHIRSAGAR ARTS, COMMERCE & SCIENCE
COLLEGE BEED**

(NAAC Accredited with 'A' Grade)

**KALIKADEVI ARTS, COMMERCE & SCIENCE
COLLEGE, SHIRUR (KA.)**

TQ. SHIRUR (KA.) DIST. BEED.-413249
(NAAC Accredited with 'B' Grade)

Jointly Organized

*One Day Multidisciplinary International e-Conference
On*

CHANGING PERSPECTIVES OF EDUCATION

CERTIFICATE

This is to certify that Prof./Dr./Mr./Ms. _____

Form _____

has

participated in One Day Multidisciplinary International e-Conference on 'Changing Perspectives of Education' Jointly Organized by the Sow. Kesharbai (Kaku) Sonajirao Kshirsagar Arts, Commerce & Science College Beed & Kalikadevi Arts, Commerce & Science College, Shirur (Ka.) Tq. Shirur (Ka.), Home Science & English Department on 4th September 2021, Day-Saturday

He/She has participated and presented a research paper entitled _____

Convener

Dr. Deepa B. Kshirsagar
Principal

Sow. Kesharbai (Kaku) Sonajirao Kshirsagar College Beed.

Convener

Dr. Sanjay K. Tupe
IC Principal

Kalikadevi Arts, Commerce & Science College,
Shirur (Ka.)
Tq. Shirur (Ka.) Dist. Beed

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Peer Reviewed Journal

4th September 2021 Volume-12 Issue-5

On

CHANGING PERSPECTIVES OF EDUCATION

Chief Editor

Dr. R. V. Bhole

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot
No-23, Mundada Nagar, Jalgaon

Executive Editors

Dr. Deepa B. Kshirsagar

Principal

Sow. Kesharbai (Kaku) Sonajirao Kshirsagar
College Beed.

Executive Editors

Dr. Sanajay K. Tupe

IC Principal

Kalikadevi Arts, Commerce & Science College,
Shirur (Ka.) Tq. Shirur (Ka.) Dist. Beed

Co- Editors

Dr. Donglikar C.V.

Dr. Korde R.C.

Published by- Dr. Deepa B. Kshirsagar, Principal, Sow. Kesharbai (Kaku) Sonajirao Kshirsagar College Beed.

The Editors shall not be responsible for originality and thought expressed in the papers. The author shall be solely held responsible for the originality and thoughts expressed in their papers.

© All rights reserved with the Editors

CONTENTS

Sr No	Paper Title	Page No.
1	Effectiveness of Life skills training program on Emotional Intelligence in economically vulnerable, low resilient women students Patki Archana , Purandare Mrinalini	1-4
2	The Need for Education to Acquire Knowledge & Skills Dr. Chavan Ashok Daulatrao	5-7
3	Revisits, Revisions and Rewriting of India by V. S. Naipaul Dr. Rameshwar Rathod	8-10
4	A study of Dr. Chandras Sonpethkar's Posts related to Sanskrit Education in Social Media. Dr. Bandini Prem Khadkikar Mr. Vaibhav S. Phatangare.	11-12
5	Life Skills Education: Importance and Strategies Mr. Ramshankar Varma	13-16
6	Education is Important but Skill is Most Important Archana Kundlikrao Chavare	17-18
7	Experiencing teaching literary texts with an interdisciplinary approach Dr. Prashant Pundlik Lohar	19-20
8	COVID-19 Pandemic Situation Play a Crucial Role for Changing Teaching and Learning Scenario Form Traditional To Modern Technique - Analytical Study Dr. Sanjay Raosaheb Sawate	21-23
9	Pradan Mantri Gram Sadak Yojana and Rural Development: In Badadal GP of Karnataka Dr.Laxmiputra	24-28
10	Importance of Languages in Education Bhosale Gahininath Shivaji, Dr. T. M. Pawar	29-30
11	Essential Element of Life Skills in the Day To Day Life in the Present Education Mr. Gaikwad Deepak Devendra	31-32
12	Impact Of Globalisation On Women's Education Mrs. Vrushali Manohar Londhe	33-35
13	Formal Education A Rural Urban Divide with Streams; A Case Study of High Secondary Schools in Goa DR. C. P. HIREMATH	36-40
14	Role and Significance of Languages in Education Dr. Solunke R.E.	41-43
15	Modern Effective Innovative Teaching Methods- A New Future of Education Dr. Suhas Ganpat Gopane	44-45
16	Legal Scenario of Right to Education Ms .Preeti Tukaram Pawar/Sawale	46-48
17	Allelopathic Effect of Inflorescence Extracts of Mangifera Indica L on Raphanus Sativus L Var. Japoni and H11 Bharate S R1	49-51
18	Parents' Perception of Online Classes of Children Dr Gurumoorthi V, Dr. P. Jayakumar Mr. S.Charles Mrs. R. Rajalakshmi, Mr.D. Chinnadurai	52-56
19	Paradigm Shift in Learning Techniques Adopted During Pandemic in Indian Education System Dr Swati S. Ardhapurkar	57-60
20	Impact of Innovative Learning for Students Dr.Mrs. A. S. Dhoble , Dr. Mrs. Pallavi L.Tagade	61-63
21	Information and Communication Technology ICT and Education A. P. Kshirsagar	64-67
22	Vision of Education towards Rural Women Dr. Pallavi L. Tagade , Dr.(Mrs). Aparna S. Dhoble	68-70
23	An Essential Organ of the Society: Gender Equity Tanmoy Saha	71-73
24	Ethics and moral values: as core life skills for students and cadets Sunita Bhosle, Smita Basole , Kirti Desai	74-76
25	Impact of E-learning on School Education. Vishal Sudhakar Ingle	77-78
26	Challenges faced by the academicians in online teaching during the Covid-19 outbreaks. Mr. Kushaba A. Salunke	79-81
27	A study of Online Learning is the Future of Education Dr. Renuka D. Badvane (Bhavsar)	82-83
28	A study of Vocational Education and Training in Current Scenario Dr. Sunil J. Bhavsar	84-86
29	Experimental Education through Innovative Activities Anjali Dattatray Gaikwad Dr. Suhas S. Pathak	87-88
30	Gender and Caste-based Discrimination in the Context of Human Rights Education Sainath B. Waghmare	89-92

Impact of online education on school going children

Nuzhat Sultana

M.B,Professor & HOD in Home Science,Mrs K.S.K College,Beed.email
nuzhatsultanmb@gmail.com

The covid-19 pandemic has created the large distraction of education system in human history, affecting 1.6 billion learners in more than 200 countries. The pandemic covid-19 has forcefully shifted the mode of teaching and learning from only face to face online in the higher education. closures of schools, institutions and other learning spaces have impacted more than 94% of the world's student population. This has brought far-reaching change in all aspects of our lives. Social distancing and restrictive movement policies have significantly disrupted traditional educational practices. The covid-19 pandemic is first and most affects on education. Home schooling is not only a massive shock to parents productivity, but also hits children's social life and. Moreover student assessments are also moving online with a lot of trial and error and uncertainty for every one within a short span of covid-19 pandemic. Many researchers have shared their works on teaching and learning in different ways. Several schools, colleges and universities have discontinued face to face teachings there is a fear of losing 2020 academic year or even more in the coming future. The covid-19 pandemic has provided us with an opportunity to prove the way for introducing digital learning the impact is far reaching and has affected learning during this academic year or even more the coming dates. (Dhawan 2020)

There is a paradigm shift in the way of educators deliver quality education-through various online platforms. The online learning distance and continuing education have become a panacea for this unprecedented global pandemic, despite the challenges posed to both educators & the learners. Transitioning from traditional face to face learning to online learning can be an entirely different experience for the learners and the educators, which they must adapt to with little or no other alternative available. The education system and the educators have adopted 'Education in Emergency' through various online platforms and are compelled to adopt a system that they are not prepared for. But E-learning tools have played a crucial role during this pandemic, helping schools and universities facilitate student learning during the closure of universities and schools (Subedi et al 2020). There are subjects with varying needs. Different subjects and age groups require different approaches to online learning (Doucet et al, 2020). Online learning also allows physically challenged students with more freedom to participate in learning in the virtual environment, requiring limited movement (Basilaia & kvavadze 2020). Many students at home /living space have undergone Psychological and emotional distress and have been unable to engage productively. The best practices for online home schooling are yet to be explored (petrie 2020). Some of the online platforms used so far include unified communication and collaboration platforms such as Microsoft teams, Google classroom canvas and blackboard, which allow the teachers to create educational courses, training and skill development programmes (petrie 2020). They include options of workplace chat, video meeting and file storage that keep classes organized and easy to work. They usually support the sharing of a variety of content like word, PDF, Excel file, audio, videos and many more. These also allow the tracking of student learning and assessment by using quizzes and the rubric-based assessment of submitted assignments. The online classroom time is then used to deepen understanding through discussion with faculty and peers (Doucet et al 2020). This is a very effective way of encouraging skills such as problem solving, critical thinking and self directed learning.

Challenges in online Teaching and Learning:-

Mostly identified challenges with E-learning are accessibility, affordability, flexibility, learning pedagogy, life long learning and educational policy (murgatroted 2020). Many countries have substantial issues with a reliable internet connection and access to digital device but in many developing countries, due to economical backward children are unable to afford online learning devices, the online education poses a risk of exposure to increased screen time for the learner. Therefore it has become essential for student to engage in offline activities and self exploratory learning. Lack of parental guidance especially for young learners is another challenge, as both parents are working. There are while the vulnerable group consisting of practical issues around physical workspaces conducive to different ways of learning. Students who are weak in learning & facing difficulties & the level of academic performance of the student is likely to drop for the classes as well as final exam and internal assessment, which reduced contact hours for learning and lack of consultation with teaching (Sintema 2020). Student assessments are carried out online with a lot of trial and error uncertainty and confusion among the teachers, students and parents. The approach adopted to conduct online examination varies as per the convenience and expertise among the educators and the compatibility of the learners. School time also raises social skills and awareness besides being fun for the children. There are economic, social and psychological repercussions on the life of students while they are

away from normal schedule of schools. Many of these students have now taken online classes, spending additional time on virtual platforms, which have left children vulnerable to online exploitation. In India in case of online learning majority of learners are from rural villages where parents are mostly illiterate farmers. Students are engaged in assisting parents in farm activities such as agriculture, tending to cattle and household chores. Some students even requested to postpone exam time towards the afternoon since they had to work on the fields during morning hours. Some students expressed that they had to attend to their ailing parents/grand parents/family members and take them to hospitals. At evening when they are back home it becomes difficult for them to keep abreast with the lessons. Most of the parents whose children are lower grades feel that it would be better to let the children repeat the next academic year. Most of the students do not have smart phones or TV at home & internet connectivity. There is very less income for their family due to closure of business & private offices. Therefore online education is difficult to designing a proper system to fit the learning needs and convenience of all students, whereas teachers are obliged to develop creative initiatives that assist to overcome the limitations of virtual teaching. Teachers are actively collaborating with one another at local level improve online teaching methods. There are incomparable opportunities for cooperation, creative solutions and willingness to learn from others and try new tools as educators, parents & students share similar experiences (Doucet et al 2020) A crucial part of online and distance learning, teachers who are technologically backward require proper professional development and training in order to orient themselves towards their students authentic assessments and timely feedback are essential components of learning. A crucial part of online distance learning is the availability of helpful for massive assessment and timely feedback to online learners (Doucet et al 2020) This is to be challenging for the education and education system.

Conclusion:-

The global lockdown of education institutions is going to cause major interruption in students learning, disruptions in internal assessments and the cancellation of public assessment for qualifications by an inferior alternative.

That means online education have negative impact on education. Schools need resources to rebuild the loss in learning, once they open again finding of the research indicated that online education can be alternative means of the traditional education. Thus it blended approach is implemented the education process would be more effective and successful in the contexts of India. (Patel 2021)

Bibliography :-

1. Dhawan, S., (2020) Online learning, a paradigm in the time of covid-19 crises, *Journal of Educational Technology*, 49 (1), 5-22 <http://doi.org/10.1177/0047239520934018>
2. Doucet A, Netoicky, D, Timmers, K, Tusciano F.J.(2020) Thinking about pedagogy in an unfolding pandemic (An independent report on approaches to distance learning during covid -19 school closure work of education international an LINE CEO <http://ssuu.com/educationinternational/docs/2020-reh-covid-19-eng>
3. Petric, C.(2020) Spotlight: Quality educational for children during covid -19 crises(hundrED Research <http://en/collections/quality-education-for-all-during-covid-19>
4. Sinterma E.J. (2020 April) effect of covid-19 on the performance of grade 12 students : implications for stem education EURASIA Journal of mathematics science and technology education 16(7) <http://doi.org/10.29333/ejmste/7893>

Dr. Nuzhat Sultana

IMPACT FACTOR : 3.8511

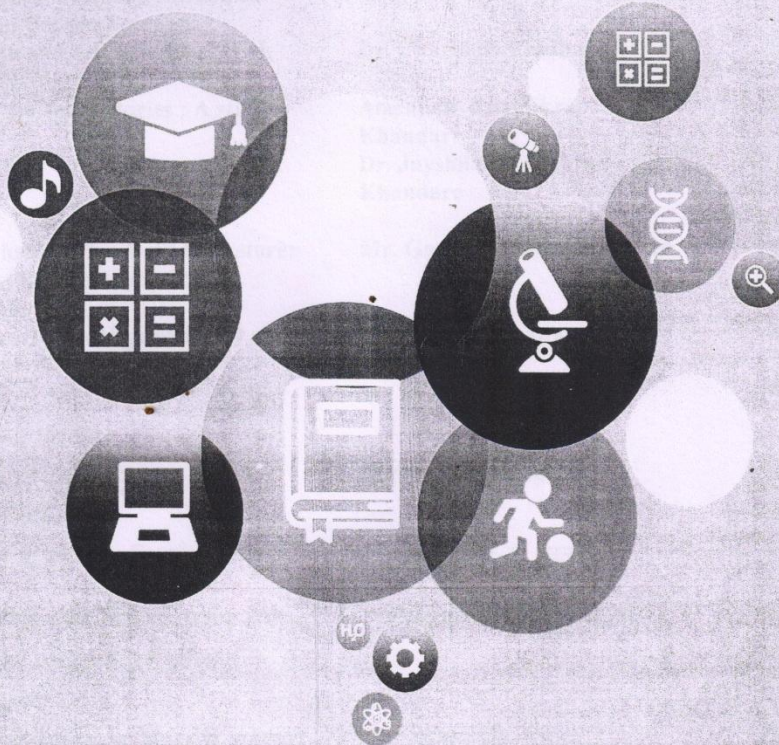
ISSN : 2348-2702

Multilingual Peer Reviewed

APOORV KNOWLEDGE

International Journal of
Multidisciplinary Research

April - May- June - 2021 Vol. IX Issue - II

• EDITOR-IN-CHIEF •
DR. VANDANA BANKAR

INDEX

Sr. No.	Topic	Author	Page No.
1	Adolescence Problem in Current Society	Dr. Rakish D. Bhedi	7
2	The GDP of India and COVID-19	Rohit Bhaskar Jadhav	11
3	Dialogue as a Dramatic Techniques in Harold Pinter's : The Caretaker	Prin. Dr. A. P. Khairnar Mr. Mukesh S. Jaware	20
4	A Study of Mental Health on Life Satisfaction Among Rural and Urban College Teachers	Dr. Sudhir Mulchand Pawar	25
5	Health and Adjustment of High School Students	Dr. Charulata Pradhan	30
6	Web 2.0 Technologies : A study	Amrapali Kundlikrao Khandare Dr. Jayshila Kundlikrao Khandare	34
7	"Maharashtrian Dalit Literature: Quest for Identity to Social Equality"	Mr. Gautam Baliram Pradhan	38
8	Internet – An Urge of Today and Tomorrow	Anjali Ghanbahadur	43
९	मराठी से हिंदी में अनूदित नाटक : सामान्य परिचय	प्रा. सुनिल काळे	४५
१०	पेशवेकालीन अस्पृश्यता और सामाजिक निर्बंध	अमोल सिताराम खरात	४९
११	विश्व कल्याण आणि बौद्ध धम्म	डॉ. नंदकिशोर उ. राऊत	५२
१२	विवाहित उच्च शिक्षित आणि कमी शिक्षित महिलांमधील अवसाद अभ्यासणे	सचिनकुमार सोपानराव मैलारे	५७
१३	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे राष्ट्रवादी विचार : एक अध्ययन	डॉ. अनिल सी. बनकर	६१
१४	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर- स्त्री मुक्तीचे प्रणेते	श्रीमती कविता बबनराव रगडे	६५
१५	वृद्ध व्यक्तींना भेडसावणाऱ्या विविध समस्यांचा अभ्यास	डॉ.सौ. मेधा विनय देशपांडे	६९

१६	लोहपुरुष सरदार वल्लभभाई पटेल : एक गांधीवादी वाटचाल	सहा. प्रा. जायेवार जगदिश लच्छमत्रा	७३
१७	स्त्री विषयी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे न्यायिक विचार	डॉ. नुझहत सुलताना एम.बी. प्रा.रिता पी. खोब्रागडे	७८
१८	कीर्तन	मुंडे वसुदेव पाटलोबा	८३
१९	एहोळी-एक मंदिराचं गाव	सचिन हनुमंतराव जगताप	८५
२०	तथागत गौतम बुद्धाच्या तत्त्वज्ञानाचा मराठी संत साहित्यावर पडलेला प्रभाव	संदिप वामन हिवराळे	८७
२१	श्री.ह.भी.चिकेरुर यांच्या पञ्चसूत्रीचे अध्ययन	करपे गुरबसप्पा नीलकंठ	९०
२२	संस्कृत भाषा-बालसंस्काराचे एक प्रभावी माध्यम	भारती जन्मार्धन गवळी	९८
२३	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची स्त्री स्वातंत्र्याची संकल्पना	वर्षा काशिनाथ पाटील	१०२
२४	व्यवहार क्षेत्रातील मराठी	मथुरा फुलसिंग मेवाड	१०८

मंत्रीमंडळात पटेल गृहमंत्री बनले. पटेलानी आपल्या जरबेने दंगेखोरांना धाकात ठेवत होते. गांधीजी नौखालीत बसून आपले दोन शिष्य पटेल व नेहरुतील वाद मिटवण्याचा प्रयत्न करत होते. नेहरुनी श्रीरामपुर येथे गांधीजींना भेटून आले व गांधीनी लगेच पटेलानी पत्र लिहीले पण त्याचे उत्तरही पटेलानी अगदी समर्पक दिले. या पत्रव्यवहारातूनही गांधी वरील त्यांची निष्ठा कमी झाली नाही. कारण ते गांधीभक्त होते. गांधी वादातूनच ईश्वरपर्यंत पोहोचले होते. त्यांनंतर भारताची घटनानिर्माती, भारताचे स्वातंत्र्य, संस्थानाचे विलीनीकरण, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाला काँग्रेसमध्ये येण्याचे निमंत्रण, हिंदु महासभेलाही देशभक्त म्हणून केलेली स्तुती हे सारे गांधीवादातून व गांधी भक्तीतून शक्य झाले नाही का? तर होय म्हणावे लागेल.

पण ३० जाने. १९४८ रोजी बापूंची हत्या झाली आणि पटेल शोकसागरात बुडाले. पण इथेही धैर्याने त्यांनी देशवासीयांना “धीर सोडू नका, एकी करा आणि गांधीजींचे कार्य तडीस न्या.” असे दिलेले उपदेश गांधीवादाचेच प्रत्यय आणून देते. ऐवढेच नाही तर शेवटपर्यंत गांधीजींनी पटेल आणि नेहरुंना एकत्र आणण्याचे प्रयत्न केले होते. मात्र त्यांच्या मृत्युनंतर ते शक्य झाले. कारण त्यांच्या झिजलेल्या देहासमोर ते दोघेही एकत्र राहू अशी शपथ घेतली होती. ते शेवटपर्यंत म्हणजे पटेलाने १२ डिसेंबर १९५० रोजी मृत्यू होईपर्यंत त्यांनी पाळलेही. ज्या शुक्रवारी ना. गोखले, मेथा, म. गांधी इ. ना. या अशुभ वाराने इहलोकातून नेले. त्याच

शुक्रवारी पटेलानीही काळाने घाला घातला. देशाचे उपपंतप्रधान हे उच्चपद भूषविलेल्या पटेलानेचा देह तोफखान्यावर ठेवण्यात आला. १९५० सैनिक तोफखाना ओढत होते. १००० सैनिक मिरवणूकीत होते. सर्व देशाने स्वयंस्फूर्तीने हरताळ पाळला. एक आठवडा सरकारने सुतक पाळले. दहा लाख लोक स्मशान यात्रेत सहभागी होते आणि जेथे सतरा वर्षांपूर्वी त्यांच्या बुंधूचे दहन करण्यात आले तेथेच त्यांचे देह अग्नी नारायणाला अर्पण करण्यात आला.

निष्कर्ष :

एक गांधी भक्त, गांधीवादीकाळापलीकडे निघून गेला. जर गुजरात क्लब मध्ये गांधी-पटेल भेट झाली नसती तर? पण काळाला जे मान्य आहे ते तर होणारच. दिसायला टिळकांच्या व्यक्तीमत्वासारखे जरी असले तरी सरदार वल्लभभाई पटेल हे गांधी आणि गांधीवादीच होते. त्यांच्या राजकारणात व राष्ट्रीय कार्यात घेतलेली उडी ही फक्त गांधीजींच्या प्रभावाने व प्रेरणेनेच. गांधीजींच्या अमोघ वाणीने व त्यांच्या व्यक्तीमत्त्वाने सरदार पटेल घडले व त्यांचा पूर्ण प्रवास गांधीवादी मार्गानेच होता. म्हणून ते गांधीभक्त व गांधीवादी नेते होते असे म्हणावयास हरकत नाही.

...

संदर्भ

- १- दा.न. शिखरे, स्वतंत्र भारताचे पहीले गृहमंत्री, जयन्त प्रकाशन, पुणे-९, १९६९.
- २- दा.न. शिखरे, स्वतंत्र भारताचे पहीले पंतप्रधान, मेसर्स जयन्त आणि कंपनी, पुणे-९.
- ३- राम मनोहर लोहीया, भारताच्या फाळणीचे गुन्हेगार, मेसर्स जयन्त आणि कंपनी, पुणे-९.
- ४- मुळ लेखक, केवल एल.पंजाबी, अनुवादक-विश्वास बोपटकर, प्रतिमा प्रकाशन, सदाशिव पेठ, पुणे-२००७.

... स्त्री विषयी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे न्यायिक विचार

डॉ. नुझहत सुलताना एम. बी.
प्रा. रिता पी. खोब्रागडे

- गृहशास्त्र विभागप्रमुख, के. एस. के. महाविद्यालय बीड
- कार्यकारी प्राचार्य, गृहअर्थशास्त्र विभागप्रमुख
एस चंद्रा महिला महाविद्यालय सडक अर्जुनी जि. गोंदिया

प्रस्तावना

प्राचीन काळापासून भारतात स्त्रियांचा दर्जा हा पुरुषांपेक्षा हीन मानला जात होता. कारण भारत हा पुरुषप्रधान देश आहे. येथे पुरुषांना सर्वश्रेष्ठ समजले जाते. स्त्रियांकडे एक मानव म्हणून पाहिले जात नाही याउलट स्त्रियांना दासी म्हटले जाते कारण भारतातील धर्मव्यवस्थेने स्त्रियांनाही योग्य मानसन्मान दिलेला नव्हता. भारतीय धर्मग्रंथ, पुराण, कथासंग्रह यांनी स्त्रियांना अबला ठरविलेले आहे. तसेच स्त्री ही विचाराने चंचल असते म्हणून तिला कोणत्याही बाबतीत मोकळीक देऊ नये. स्त्रिया जन्म भारतात पूर्वी अपवित्र समजला जात होता. म्हणजेच भारतीय समाज व्यवस्थेत स्त्रियांना दुय्यम स्थान देण्यात आले होते. यामध्ये स्त्रियांना जन्म आपल्या आई, वडील, भाऊ यांच्या कयेत ठेवले जात होते. विवाहानंतर पतीच्या कयेत वृद्धावस्थेत मुलाच्या कयेत तिला राहावे लागत होते. एवढेच नाही तर प्राचीन काळात स्त्रियां पतीच्या मृत्यूनंतर त्यांच्या चितेमध्ये तिला जिवंत जाळण्याची म्हणजे, सती प्रथा या भारतीय समाज व्यवस्थेने पाहिलेली आहे. या काळात कुमार वयात असतांना स्त्रियांवर अत्याचार करणाऱ्या पुरुषांची संख्या काही कमी नव्हती. या अत्याचारात स्त्री गर्भवती झाली तर तिला तिचा जीव देण्याशिवाय पर्याय राहत नव्हता. त्यानंतर अशा विधवा स्त्रिला भारतीय समाज

व्यवस्था पांढऱ्या पायाची म्हणून अपवित्र मानत होती. म्हणजे स्वातंत्र्यापूर्वी स्त्रियांवर अनंत अत्याचार, असंगत व्यवहार तिच्याशी केला जात होता. स्त्रिया या इंग्रजांपेक्षाही भारतीय धर्म व्यवस्थेच्या गुलाम होत्या. त्यांना आपल्या आई-वडिलांकडेही मानाचे स्थान नव्हते आणि विवाहानंतर पतीच्या घरी सुद्धा मानसन्मान नव्हता. त्यांना कोणत्याही राजकीय प्रक्रियेत स्थान नव्हते एवढी भयावह अवस्था स्त्रियांची होती. याच स्त्रियांच्या हिन अवस्थेचा अभ्यास डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी केला.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना महिलांचे उद्धारक मानले जाते. मातोश्री रमाईना पाठवलेल्या एका पत्रात त्यांनी आपण स्त्रियांच्या उन्नती व मुक्तीसाठी लढणार, मी एक यौद्धा आहे असे म्हटले आहे हे सर्वार्थाने खरे आहे दोन्ही हाती शास्त्र घेऊन स्त्रियांच्या हक्कासाठी लढणारा वीर युद्धा म्हणजे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर होय. एका हाती कायदा व दुसऱ्या हाती चळवळीचे शास्त्र यासाठी सर्व भारतीय स्त्रियांनी त्यांना स्मरणीय मानले पाहिजे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपल्या कारकिर्दीत स्त्रियांच्या सामाजिक, आर्थिक, राजकीय, धार्मिक क्षेत्रात आमूलाग्र परिवर्तनासाठी अविश्रांत परिश्रम केलेले आहे. त्यांच्या पराक्रमाला जाडे होती करुणेनी, स्त्रीया आणि शुद्राही प्रजेवर जाती व्यवस्थेने केलेल्या परांकोटीच्या अन्याय, अत्याचाराची चीड व त्या

शोषणाला बळी पडल्या विषयी करुणा यातुन बाबासाहेबांनी या देशात सामाजिक क्रांती केली. बुद्धानंतरची ही दुसरी क्रांती हिंदू समाजातील सगळ्या प्रकारच्या विषमता पैकी एक म्हणजे स्त्री-पुरुष विषमता या विषमतेमुळे स्त्रियांवर होणारे अन्याय दूर करण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी वापरलेले अस्त्र म्हणजे “कायदा” स्वतःचे सारे पांडित्य त्यांनी स्त्री जीवन सुधारणा याविषयी हिंदू कोड बिलासाठी पणाला लावले. स्त्री पुरुष समानता प्रस्थापित करण्यासाठी जुन्या कायद्याची सहिता आधी बदलली पाहिजे व “स्त्री केंद्री” बनविले पाहिजे असे त्यांना वाटत होते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी स्त्रियांच्या न्याय हक्कासाठी संसदेत हिंदू कोड बिलाच्या संबंधात आपली भूमिका स्पष्ट करताना कायदेमंत्री डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, समाजातील वर्गा-वर्गातील असमानता, स्त्री-पुरुष यांच्यातली असमानता तशीच अस्पर्शित राहू देऊ नये. आर्थिक समस्यांशी निगडित कायदे संमत करित जाणे म्हणजे आमच्या संविधानाची चेष्टा करणे होईल आणि शेणाच्या ढिगान्यावर राजप्रसाद बांधण्यासारखे होऊन हिंदू संहितेला मी हे महत्त्व देतो.

1) स्वातंत्र्य पूर्वीची स्त्री समाज जीवन :-

स्वातंत्र्यापूर्वी भारतात स्त्रियांना अत्यंत हीन वागणूक दिली जात होती. कारण भारतीय समाजावर धर्मरीतीचा प्रभाव होता. धर्मव्यवस्थेने स्त्रियांनाही शूद्रत्वाचा दर्जा दिला जात होता. स्त्री फक्त उपभोगाची वस्तू म्हणून तिच्याकडे पाहिले जात होते. म्हणून स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडात स्त्रियांना सर्व हक्क अधिकारापासून वंचित ठेवले जात होते. पारंपारिक भारतीय समाजात अशा अनेक धार्मिक व सामाजिक प्रथा रूढ होत्या की ज्यामुळे स्त्रियांना अत्यंत तुच्छ लेखण्याची

मानसिकता तयार झाली होती. सतीची प्रथा, स्त्री-भ्रूणहत्या, बालविवाह, विधवा विवाहास प्रतिबंध, केशवपन, स्त्रियांना हजारो वर्षांपासून शिक्षणावर प्रतिबंध, बहुपत्नी विवाह यासारख्या चालीरीती रूढीचा स्त्रियांच्या जीवनावर किती विपरीत परिणाम झाला असेल याची केवळ कल्पनाच केलेली बरी. भारतीय समाज धार्मिक व सामाजिक चालीरीती रूढी यांच्या बाबतीत अत्यंत कर्मठ समाज म्हणून ओळखला जातो. या पारंपारीक रूढीचे भारतीय समाजातील स्त्रियांच्या बाबतीत काटेकोर पालन केले जात होते. त्यामुळे भारतीय समाजात धर्मव्यवस्थेने स्त्रियांची प्रतिमा मलीन केलेली आहे. त्यांना जीवन जगण्यासाठी पुरुषांच्या बरोबरीने स्वातंत्र्य नव्हते. त्यांच्यासोबत सातत्याने अनुचित व्यवहार केला जात होता. असंख्य दोषांचे खापर फक्त स्त्रियांवर फोडले जाते. आपल्या समाजात स्त्रियांना हक्क अधिकार बहाल केलेले दिसत नाही. स्त्रियांच्या बाबतीत ऐवढ्या भयानक चालीरीती इतर देशात पाहायला मिळत नाही. म्हणजेच प्राचीन काळात स्त्रियांची स्थिती अत्यंत अवनत अवस्थेत होती. या सर्व व्यवस्थेला जबाबदार म्हणजे ब्राह्मणी धर्म आहे.

या पारंपारिक अवस्थेविरुद्ध राजा राम मोहन राय पासून छत्रपती शाहू महाराज, महात्मा ज्योतिबा फुले पासून तर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी चांगला प्रहार केला असल्यामुळे स्त्रियांना हजारो वर्षे नाकारलेले हक्क-अधिकार काही प्रमाणात मिळायला सुरुवात झाली. मानव जातीच्या प्रगतीला लागलेली कीड बंद पडली तेव्हा समाजातील निम्मी लोकसंख्या मागासलेल्या अवस्थेत राहते किंवा तशीच ठेवली जाते तेव्हा त्या समाजाच्या सर्वांगीण विकासाची अपेक्षा आपण करू शकत नाही, पण महापुरुषांच्या सहकार्याने स्त्री विकासाला सुरुवात झालेली आहे. स्त्रियांची

येईल आणि 18 वर्षांनंतर त्या मालमत्तेवरील हक्कास ती पात्र ठरेल. ती संपत्ती तिच्या पतीला किंवा त्याच्या नातेवाईकांना उडविता येणार नाही.

7. याशिवाय स्त्रियांच्या मर्यादित संपत्ती व अबाधित संपत्तीत रूपांतर तसेच विवाह व दत्तक विधानातून जातीचे उच्चाटन एक पत्नीत्व तत्व आणि विवाहातून बाहेर पडण्यासाठी घटस्फोटाचे तत्वे यांची तरतूद करून स्त्रियांना मोठा दिलासा त्यांनी दिलेला आहे.

परंतु हे विधेयक स्त्री स्वातंत्र्याचा जाहीरनामा होय. पण हे हिंदू संहिता विधेयक संविधान सभेत मंजूर होऊ शकले नाही . त्यातली घटस्फोट विधेयक प्रतिबंध यासारखी कलमे विरोधकांकडून विवाह बनविण्यात आली. बिलाच्या विरोधकांना बाबासाहेबांनी 20 सप्टेंबर 1951 रोजी अत्यंत जोरदार मार्मिक उत्तरे दिली ते म्हणतात, “सुधारणेच्या युगात स्त्रियांना समान हक्क द्यायला तुम्ही विरोधक का करता”? स्त्रियांना संपत्तीत वाटा देण्यात मनुनेही नकार दिला नाही मग तुम्ही का देता? असा सवाल त्यांनी सनातन्यांना केला. एकटे बाबासाहेब लढत राहिले पण सत्र संपले तेव्हा हिंदू कोड बिलाची फक्त चार कलमे मंजूर झाले. त्यामुळे अत्यंत दुःख निराश होवुन डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपल्या कायदेमंत्री पदाचा 27 सप्टेंबर 1951 रोजी राजीनामा दिला. एवढा प्रचंड त्याग बाबासाहेबांनी त्यांच्या न्याय हक्कांसाठी केला आहे.

4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रणित स्त्रीयांचे वैचारिक अधिष्ठान :-

कोणत्याही चळवळीला शास्त्रशुद्ध वैचारिक बैठकीचे अधिष्ठान लागते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्त्रियांच्या गुलामीचा अंत करण्यासाठी आवश्यक असे

तत्त्वज्ञान आपल्या लिखाणाद्वारे स्त्री चळवळीला दिले. त्यासाठी स्त्रिया व प्रतिक्रांती (खंड चार), मनुचे खंड 3 हिंदू स्त्रियांची उन्नती व अवनती (महाबोधी सोसायटी च्या मासिकातील लेख 1952) या लेखांमधून मनुस्मृतीच्या 2,5,8 व 9 अध्ययणामधून भरपूर श्लोक उद्धृत करून मनुच्या स्त्री-विरोधी कायद्याला खरपुस समाचार घेतला. हिंदू स्त्रियांच्या उन्नतीला बुद्ध जबाबदार नसून मनु कसा जबाबदार आहे हे त्यांनी सिद्ध करून दाखविले. त्यांनी भगवान बुद्ध वरील सर्व आरोपांचे खंडन केले अडीच हजार वर्षांपूर्वी महिलांसाठी भिक्खुणी संघ स्थापन करून भगवान बुद्धांनी स्त्रीयांसाठी ज्ञानार्जन व आध्यात्मिक उन्नतीचा मार्ग मोकळा केला यावरून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या स्त्रियांच्या न्याय हक्कासाठी बुद्धत्व ज्ञान कसे उपयुक्त व मूलगामी आहे हे दाखवून दिले.

भगवान बुद्ध व मनु यांचा स्त्री विषयक दृष्टिकोनातील मूलभूत फरक विशद करून स्त्री स्वातंत्र्याचे जगातील पहिले पुरस्कर्ते भगवान बुद्ध हेच होत. हे स्त्रियांना बाबासाहेबांनी 1952 मध्ये सांगितले. त्यासाठी त्यांनी प्रख्यात ब्रिटिश बौद्ध अभ्यासक श्रीमती सी.ए.एफ. हिस डेव्हिस यांच्याही हवाला दिला. कारण आम्हाला पाश्चात्य लेखकाची मुद्रा उमटल्याशिवाय कोणत्याही विधानाची सत्यता पटत नाही परंतु बाबासाहेबांनी 1952 साली दाखविलेल्या या सत्याकडे या देशातील स्त्री, वादयांनी दुर्लक्ष केले.

5) स्त्रीवादी चळवळीचे जनक :-

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे खऱ्या अर्थाने स्त्रियांच्या न्याय हक्कासाठी सातत्याने कायद्याच्या माध्यमातून सामाजिक स्तरावर लढा देत होते, परंतु स्त्रियांच्या चळवळीतील प्रत्यक्ष सहभाग म्हणून 1927 च्या महाड चवदार तळ्याचा सत्याग्रह स्त्रियांच्या

सहभागाला सुरुवात फार मोठ्या प्रमाणावर झाली. 1930 च्या काळाराम मंदिर पहिली अटक होणारी तुकडी स्त्रियांची होती. 1952 च्या नागपुरात आयोजित अखिल भारतीय दलित वर्ग परिषदेत हा सहभाग इतका वाढला की महिलांचे स्वतंत्र अधिवेशन घेण्यात आले हा इतिहास आपल्याला माहित आहे. सार्वजनिक क्षेत्र आज देश पुरुषप्रधान आहे मग तेव्हा ते किती असेल अशी परिस्थितीत गाव खेड्यातील सर्वसामान्य बाईला दलित शोषित जातीतील स्त्रीला घरचा उंबरठा ओलांडावा लावून प्रत्यक्ष लढ्यात सक्रिय करणे ही गोष्ट अभूतपूर्व होती. आजही अनेक स्त्री संघटना त्यांच्या मोर्चातील किंवा धरणे आंदोलनातील स्त्रियांच्या अल्प उपस्थितीचा प्रश्न डोकेदुखी निर्माण म्हणून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या चळवळीतील स्त्रियांचे हे संख्याबळ लक्षणीय ठरते.

6) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्त्रीयांना उद्देश :-

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्त्रियांच्या उन्नतीसाठी अनेक कार्य केलेले आहे त्यांनी सरतेशेवटी स्त्रियांना महाड संग्राम परिषदेत महिलांना एक उपदेश केला. तो उपदेश अत्यंत महत्त्वाचा आहे, येथे म्हणतात भगवान बुद्धाच्या संदर्भात वापरण्यात आलेला एक शब्द आठवतो, तो म्हणजे उपाय कौशल्या भगवान बुद्धाजवळ अनेक स्तरातून लोक येत असतात. सर्वांची पातळी एकसारखी नसते हे जाणून वेगवेगळ्या समूहासाठी वेगवेगळे उपाय

योजत आणि त्यांना उपदेश करत संविधान सभेत इंग्रजी भाषा मुक्तवादाने भल्याभल्यांना निरुत्तर करणारे डॉ. बाबासाहेब साध्याभोळ्या गरीब कष्टकरी भगिनींसाठी मात्र छोटी छोटी सोपी वाक्य योजतात. तेव्हा बुद्धांच्या उपाय कौशल्यांची आठवण करून देत असत.

बाबासाहेब स्त्रीयांना उपदेश करतात, म्हणतात "तुम्ही स्वतःला अस्पृश्य मानू नका. भराभरा गडसऱ्या व हातात कोपराभर चांदीचे गाटे पाटल्या ही तुम्हास ओळखण्याची खुन आहे, दागिना घालायचा तर सोन्याचा घाला" कोणतीही अमंगल गोष्ट करू नका, मेलेल्या जनावरांचे मांस खाणे बंद करा, दारुबाज नवऱ्याना, भावांना अगर मुलांना जेवायला घालू नका, मुलींना अधिक शिक्षण द्या, ज्ञान व विद्या या गोष्टी स्त्रियांना आवश्यक आहे.

निष्कर्ष :-

1. स्त्रियांना समाजात मानसन्मान याचा दर्जा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रयत्नाने मिळालेला आहे.
2. शिक्षण नोकरीत आरक्षण मिळालेला आहे.
3. वडिलांच्या व पतीच्या संपत्तीत अधिकार मिळालेला आहे.
4. स्वातंत्र्य बंधुत्वाचा अधिकार मिळालेला आहे.

संदर्भ

1. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर : हिंदू कोड बिल युगसाक्षी प्रकाशन नागपूर.
2. लोकराज्य मासिक: धम्मचक्र परिवर्तन मोहोत्सव विशेषांक, ऑक्टोबर 2006
3. प्राध्यापक पाटील वैद्य बी. मानवी हक्क के सागर प्रकाशन, पुणे 2009.

Challenges of online education for Teachers and Students

Prof.Nuzhat Sultana M.B,Professor & HOD in Home Science,Mrs K.S.K College,Beed.email .
nuzhatsultanmb@gmail.com

Introduction:

The covid-19 pandemic has created the large distraction of education system in human history, affecting 1.6 billion learners in more than 200 countries. The global lockdown of education institution is going to cause majore interruption in students learning,distrupctions in internal assessments.The severe short term distrupction is felt by many families around the world.Home school is not only shock to parents productivity,but also it is harmful to children's social life & learning.Teaching is moving online and students assessment also moving online with a lot of trial &error and uncertainty for everyone. closures of schools, institutions and other learning spaces have impacted more than 94% of the world's student population .This has brought far-reaching change in all aspects of our lives.Social distancing and restrictive movement policies have significantly distrupcted traditional educational practices.

The online learning distance and continuing education have become a panacea for this unprecedented global pandemic,despite the challenges posed to both educators & the learners.Transitioning from traditional face to face learning to online learning can be an entirely differernt experience for the learners and the educators, which they must adapt to with little or no other alternative available. The education system and the educators have adopted 'Education in Emergency' through various online platforms and are compelled to adopt a system that they are not prepared for.But E-learning tools have played a crucial role during this pandemic, helping schools and universities facilitate student learning during the closure of universities and schools (Subedi etal 2020)There of subjects with varying needs. Different subjects and age groups require different approaches to online learning(Doucet etal,2020).

Online learning also allows physically challenged students with more freedom to participate in learning in the virtual environment, requiring limited movement(Basilaia & kvavadze 2020) Many students at home /living space have undrgone Psychological and emotional distress and have been unable to engage productively. The best practices for online home schooling are yet to be explored(petrie2020) The covide-19 pandemic has provided us with an opportunity to prove the way for introducing digital learning the impact is far reaching and has affected learning during this academic year or even more the coming dates. (Dhawan 2020)

Some of the online platforms used so far include unified communuication and collaboration platforms such as Microsoft teams, Google classroom canvas and blackboard, which allow the

teachers to create educational courses, training and skill development programmes (Petrie 2020). They include options of workplace chat, video meeting and file storage that keep classes organized and easy to work. They usually support the sharing of a variety of content like word, PDF, Excel file, audio, videos and many more. These also allow the tracking of student learning and assessment by using quizzes and the rubric-based assessment of submitted assignments. The online classroom time is then used to deepen understanding through discussion with faculty and peers (Doucet et al 2020). This is a very effective way of encouraging skills such as problem solving, critical thinking and self-directed learning.

Challenges in online Teaching and Learning:-

Mostly identified challenges with E-learning are accessibility, affordability, flexibility, learning pedagogy, lifelong learning and educational policy (Murgatroted 2020). Many countries have substantial issues with a reliable internet connection and access to digital devices but in many developing countries, due to economical backwardness children are unable to afford online learning devices, the online education poses a risk of exposure to increased screen time for the learner. Therefore it has become essential for students to engage in offline activities and self-exploratory learning. Lack of parental guidance especially for young learners is another challenge, as both parents are working. There are while the vulnerable group consisting of practical issues around physical workspaces conducive to different ways of learning. Students who are weak in learning & facing difficulties & the level of academic performance of the student is likely to drop for the classes as well as final exam and internal assessment, which reduced contact hours for learning and lack of consultation with teaching (Sintema 2020).

Student assessments are carried out online with a lot of trial and error uncertainty and confusion among teachers, students and parents. The approach adopted to conduct online examination varies as per the convenience and expertise among the educators and the compatibility of the learners. School time also raises social skills and awareness besides being fun for the children. There are economic, social and psychological repercussions on the life of students while they are away from normal schedule of schools. Many of these students have now taken online classes, spending additional time on virtual platforms, which have left children vulnerable to online exploitation.

In India in case of online learning majority of learners are from rural villages where parents are mostly illiterate farmers. Students are engaged in assisting parents in farm activities such as agriculture, tending to cattle and household chores. Some students even requested to postpone exam time towards the afternoon since they had to work on the fields during morning hours. Some students expressed that they had to attend to their ailing parents

grand parents/ family members and take them to hospitals. At evening when they are back home it becomes difficult for them to keep abreast with the lessons. Most of the parents whose children are lower grades feel that it would be better to let the children repeat the next academic

year. Most of the students do not have smart phones or TV at home & internet connectivity. There is very less income for their family due to closure of business & private offices. Therefore online education is difficult to designing a proper system to fit the learning needs and convenience of all students, whereas teachers are obliged to develop creative initiatives that assist to overcome the limitations of virtual teaching.

Teachers are actively collaborating with one another at local level improve online teaching methods. There are incomparable opportunities for cooperation, creative solutions and willingness to learn from others and try new tools as educators, parents & students share similar experiences (Doucet et al 2020). A crucial part of online and distance learning, teachers who are technologically backward require proper professional development and training in order to orient themselves towards their students authentic assessments and timely feedback are essential components of learning. A crucial part of online distance learning is the availability of helpful for massive assessment and timely feedback to online learners (Doucef et al 2020). This is to be challenging for the education and education system.

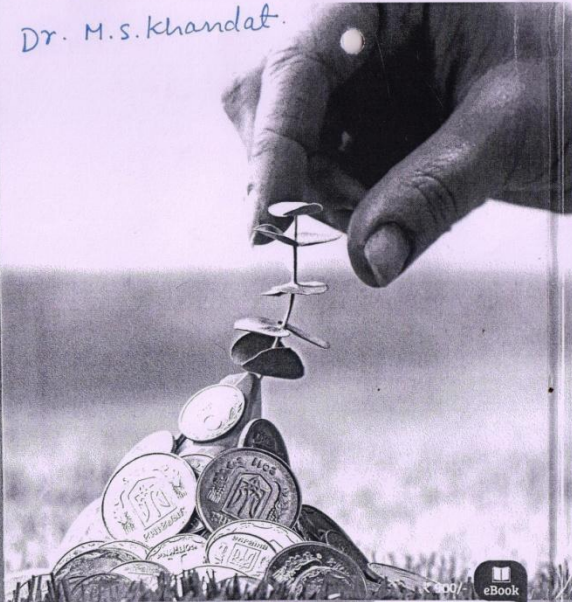
Conclusion:- The global lockdown of education institutions is going to cause major interruption in students learning, disruptions in internal assessments and the cancellation of public assessment for qualifications by an inferior alternative.

That means online education have negative impact on education. Schools need resources to rebuild the loss in learning, once they open again finding of the research indicated that online education can be alternative means of the traditional education. Thus it blended approach is implemented the education process would be more effective and successful in the contexts of India. (Pacdel 2021)

Bibliography :-

1. Dhawan, S. (2020) Online learning, a paradigm in the time of covid-19 crises, journal of educational Technology, 49 (1), 5-22 <http://doi.org/10.1177/0047239520934018>
2. Doucet A, Netoicky, D, Timmers, K, Tuscano F.J. (2020) Thinking about pedagogy in an unfolding pandemic (An independent report on approaches to distance learning during covid -19 school closure work of education international and UNESCO <http://ssuu.com/educationinternational/docs/2020-reh-covid-19-eng>
3. Petric, C. (2020) Spotlight: Quality education for children during covid -19 crises (hundred Research org/ en/collections/quality- education-for- all during coronavirus.
4. Sinterman E.J. (2020 April) effect of covid-19 on the performance of grade 12 students : implications for stem education EURASIA Journal of mathematics science and technology education 16(7) <http://doi.org/10.29333/ejmste/7893>

Dr. M.S. Khandat.

RED'SHINE Publication
88, Patel Street, Navamuvada,
Lunawada, Gujarat-389230
Website: www.redshine.co.in
Email: info.redmac@gmail.com
Helpline: 0-76988 26988

amazonkindle goodreads Google Books Available on Google Play

Fundamental Concepts of Economics

Dr. Dilipkumar A. Ode
Jigesh D. Chauhan
Sruthi S.
Dr. Girish D. Makwana

red'shine
PUBLICATION

Chapter Book on

Fundamental Concepts of Economics

Booklet-2

Chief Editor

Dr.Dilipkumar A. Ode

Editor of Redshine Publication

Co- Editors

Mr.Jigeshkumar D. Chauhan

Assistant Professor

Sardar Patel College of Education,Bakrol.

Sruthi S.

M.Com Student

Department of Commerce,University of Kerala,
Kariyavattom Campus,Trivandrum, (KERALA)

Dr.Girish D. Makwana

Ad-Hoc Professor

C.B.Patel Arts College,Nadiad.

Legal Adviser

Yogeshkumar A. Ode

(Advocate)

red'shine
Publication
SWEDEN | INDIA